

Zwart, zwarter, zwartst... Cemani

door Ruben Boonen

Enkele jaren geleden hoorde de Nederlander Jan Steverink op een van z'n zakenreizen naar Indonesië enkele sterke verhalen over de Cemani. Hierdoor kwam hij in de verleiding om op zoek te gaan naar een ras waarvan zelfs het vlees, de ingewanden en het bloed intens zwart zouden zijn. In een klein dorpje, Beji genaamd, ontdekte hij een fokker van dit speciale ras. Die kon zelfs leven van de opbrengsten van een vijftigtal Cemani's. Omwille van hun zeer intens zwarte pigmentatie worden er door de plaatselijke bevolking speciale krachten aan deze dieren toegeschreven en rijke zakenlui of zieken betalen veel geld voor een dier om het daarna te offeren in de hoop het geluk aan hun kant te krijgen.

Dit unieke ras hierheen krijgen, ging echter niet zonder problemen. Broedeieren werden per vliegtuig verzonden met alle gevolgen van dien voor het uitkomstpercentage. Steverink heeft dan ook een flink aantal eieren moeten importeren om uiteindelijk één hen en een jaar later één haan over te houden. Toen hij eindelijk met de fok van een zuivere lijn kon beginnen, bleek dit ook niet van een leien dakje te lopen. Ook al worden de eieren met uiterste zorg behandeld, toch blijft het uitkomstpercentage zeer laag. Dit is iets wat we ook bij andere zwaar gepigmenteerde rassen zien en zou er op kunnen wijzen dat er misschien een lethaalfactor verbonden is met de eigenschap van extreme pigmentatie.

Toen de eerste nafok eindelijk bij Steverink in de rennen zat, zijn er verschillende dieren naar bevriende fokkers en zelfs richting Duitsland vertrokken. En gelukkig maar, want door de ruiming in het kader van de vogelpest in 2003 raakte hij z'n dieren kwijt. Dankzij de overige fokkers geraakte hij terug aan voldoende dieren om ze in datzelfde jaar in

Nederland nog ter erkenning voor te dragen, wat hem ook gelukt is. De Europese standaardcommissie besloot wel achteraf om het ras gewoon "Cemani" te noemen en niet "Ayam Cemani", zoals in het land van herkomst. "Ayam" betekent gewoon "hoen" en zou de naam nodeloos lang maken. Aangepaste naam of niet, sinds de erkenning is er een groeiende interesse voor de Cemani, niet alleen in Nederland, maar eveneens in de buurlanden. Uiteindelijk zijn er ook dieren terechtgekomen bij een Belgische fokker, die ze hier ter erkenning heeft aangeboden. Die procedure is inmiddels afgerond (zie Vlaams Neerhof, jaargang 9, nr. 4).

Je kan de Cemani omschrijven als een enkelkammig ras met een type zoals vele lokale hoenderrassen in Azië: landhoentype met vechthoenderinslag. Dit laatste merk je vooral aan de ronde, brede, goed gespierde borst en de lange loopbenen. De ruglijn is iets aflopend en de vleugels worden vast aanliggend gedragen. De enkele kam is tamelijk groot en vlezig en volgt de neklijn niet. Het opvallende kenmerk bij uitstek bij de Cemani is natuurlijk de zwarte pigmentatie. De Cemani's die in België al tentoongesteld zijn, kunnen echter nog een pak intenser gepigmenteerd. In Nederland en Duitsland vind je dieren met een betere pigmentatie, dus op zich mag het geen onoverkomelijk probleem zijn om het ook in de "Belgische" dieren in te fokken.

Aangezien er van de eerste lading eieren één enkele hen overbleef, gebruikte Steverink een Sumatrahiaan om alvast met de fok te kunnen beginnen. Dit ras heeft ook een donkere pigmentatie en komt uit hetzelfde oorsprongsgebied. Door deze kruising ontstonden er echter dieren met een erwtenkam die met hun aflopende ruglijn en zo goed als horizontale staardracht hun afkomst niet verborgen kon-

den houden. Toch hield hij hier de beste dieren van aan om de basis van z'n stam wat te verbreden. In België zijn ondertussen zwarte Brugse vechters ingekruist, in de hoop zo het uitkomstpercentage wat op te krikken, want dat blijft spijtig genoeg een probleem bij dit ras! Men heeft namelijk maar een bevruchtigingspercentage van 50%. Tijdens het broedproces sterven er nog eens een deel van de kuikens in het ei af, zodat de uiteindelijke uitkomst soms nogal ontmoedigend kan zijn. Verder is de leg van de hennen eerder matig. Gemiddeld legt ze per jaar een honderdtal eieren. Iemand die in grote aantallen wil fokken, zal dus een mooi aantal hennen moeten aanhouden om het gewenste aantal kuikens te krijgen.

Van gedrag schijnt dit ras soms tamelijk wild te zijn, al heeft de Belgische fokker ondervonden dat ze zich eigenlijk toch vrij rustig gedragen en alles behalve bang of agressief zijn. Veel hangt natuurlijk ook af van hoe de fokker met z'n dieren omgaat. Wanneer men dit op regelmatige basis en op een rustige manier doet, zou het in principe niet teveel problemen mogen opleveren. Indien men het ras wil tentoonstellen, is het echter nooit verloren moeite van de dieren hier eerst goed op voor te bereiden: Een nerveus dier laat zich nooit van z'n beste kant zien in de kooi. Dit kan voorkomen worden door ze al eens in een trainingskooi te plaatsen, wat direct ook een heel deel van de stress vermindert die gepaard kan gaan met een tentoonstelling.

Volgens sommigen is de bevedering van de dieren zeer stug. Zelfs met de beste zorgen, zou ze nog snel beschadigd worden, wat zorgt voor een rommelachtige indruk. Blijkbaar hebben de Belgische dieren hier geen last van. Hun bevedering is soepel en komt na de rui niet krapper terug, iets wat we bij andere rassen wel

Standaard: Cemani

Fr. : Cémani

D. : Cemani

GB. : Cemani

Herkomst: Sumatra. In 1998 zijn de eerste exemplaren naar Nederland gekomen.

Algemeen voorkomen: Ras met vechthoeninslag; lange loopbenen en met een enkele kam; hard bespied. Raskenmerk bij uitstek is de intens zwarte veerleur in combinatie met de zwarte kopversierselen en de zwarte huidskleur.

Eigenschappen: Matige leg.

Beschrijving HAAN

Romp: smal stevig lichaam, gespied en vast aanvoelend, met vast aanliggende vleugels. Achterlijf matig ontwikkeld.

Hals: lang en stevig.

Kop: middellang.

Kam: enkel, groot en vlezig met vijf kamtanden, zwart. De kamhiel volgt de schedellijn niet.

Snavel: stevig, goed gebogen; zwart.

Kinlellen: middellang, gerond, zwart.

Oorlellen: klein, zwart.

Gezicht: glad en zwart.

Ogen: groot, levendig van uitdrukking, zwart tot bruinzwart; oogleden zwartachtig.

Rug: middellang en recht, iets aflopend naar de staart toe. Schouders breed en goed gerond.

Borst: breed, vol en gerond, hoog gedragen.

Vleugels: krachtig, lang en groot, enigszins hoog aan de schouders en goed aangesloten aan het lichaam gedragen, noch afhankelijk, noch op de rug rustend.

Staart: vrij hoog gedragen, matig gespreid.

Benedendijen: middellang, zeer krachtig, goed uit elkaar geplaatst; bevedering vol doch glad aanliggend.

Loopbenen: lang, zwart. De lange spitse sporen komen eerst na een aantal jaar goed tot ontwikkeling.

Tenen: lang, krachtig.

Bevedering: hard, smal, goed aansluitend.

Halsbehang: reikt tot op de schouders.

Zadelbehang: vrij kort.

Beschrijving HEN

Behalve de secundaire geslachtsverschillen, dezelfde kenmerken als bij de haan, met uitzondering van:

Rug: minder afhellend.

Ringmaat: Haan 18 mm, hen 16 mm.

foto: een in Borgloon (8-9/01/2005) ter erkenning voorgestelde haan, nog iets rode schijn in kopversierselen, pigmentatie moet zwarter

eens tegenkomen. Wel verloopt het inruien vrij traag. Ook de jonge dieren komen zeer langzaam in de pluimen. Als kuiken hebben ze weinig dons en sommigen blijven zelfs een hele tijd zo goed als kaal! Wanneer deze laatste dieren op een leeftijd van 4 à 5 maanden ingepluimd zijn, is er echter geen verschil meer qua veer kwaliteit met de andere jongen te bemerken. Door deze bevederingsproblemen zal een fokker die dit ras in z'n rennen wil halen, zich hier dan ook ten zeerste bewust van moeten zijn en er voor zorgen dat hij genoeg en voldoende

grote water- en winddichte rennen heeft, zodat de jonge dieren gedurende deze periode het nooit te koud hebben en optimaal kunnen uitgroeien tot vitale dieren!

De Cemani is een zeer aparte verschijning die naar mijn mening

zeker enkele vaste aanhangers gaat vinden. De vraag is echter of we ze op regelmatige basis op tentoonstellingen gaan mogen bewonderen. Ook al heeft het ras met z'n extreme pigmentatie een unieke eigenschap in huis, toch moet men realistisch blijven. De slechte uitkomstpercentages en de bevederingsproblemen met alle gevolgen van dien, kunnen heel ontmoedigend zijn. Laat ons hopen dat er toch enkele volhardende fokkers voor dit ras vallen en met veel toewijding proberen om het ras een vaste basis te geven in ons land.

Agribex

Ondanks het verzamelverbod voor pluimvee was onze organisatie naar goede gewoonte weer present op Agribex, de nationale beurs voor de Landbouw in het Heizelcomplex te Brussel.

Hoewel onze hoenders, duiven, park- & watervogels niet welkom waren, heeft de Landsbond er toch een erezaak van gemaakt om opnieuw een mooie en informatieve stand op te bouwen met een rijke verzameling levende dieren. De Belgische en 32 buitenlandse konijnenrassen en alle erkende caviarassen in meerdere variëteiten stonden opgesteld in een mooi decor, aangekleed met stobalen, boomschors, gras en bloemen en dat aan de ingang van de hal waar alle veeprijskampen plaatsvonden. Vanzelfsprekend mochten onze dieren op heel wat belangstelling rekenen, niet in het minst van de

tientallen scholen die deze beurs bezochten. En ook al konden zij zich niet manifesteren met hun gekir, gekakel, gekraai of gekwaak, onze pluimveerassen waren toch aanwezig onder de vorm van een uitgebreide reeks groot-formaat-foto's van alle Belgische rassen. Het was tijdens Agribex

dat het verlossende bericht kwam van de versoepeling van het verzamelverbod maar niettemin hebben we onze symbolische zwarte vlag rustig laten wapperen aan onze stand. De 10 Belgische konijnenrassen hadden een apart onderkomen en werden ondergebracht in de Ark van Noah, een reusachtige houten boot, waar de verschillende sectoren van het Vlaams Fokkerijcentrum (VFC) een aantal dieren konden tentoonstellen. Het mag gezegd worden, van alle aanwezige segmenten van de fokkerij, had onze organisatie eens te meer de meest verzorgde, de meest informatieve en de voor het grote publiek aantrekkelijkste stand. Als we iets doen, dan doen we dat goed. Als we reclame willen maken voor onze hobby, dan laten we die zien van haar mooiste kant, en dat blijft toch die zo rijke diversiteit waarmee onze neerhofdieren ieders ogen blijven strelen.

